

Η γιορτή του Αη Γιάννη του Ριγανά ή Κλήδονα

Στις 24 Ιουνίου σε πολλά μέρη της ελληνικής υπαίθρου γιορτάζεται το γενέθλιο του Αη Γιάννη του Προδρόμου που ο λαός μας ονομάζει Αη Γιάννη Ριγανά ή Κλήδονα ή Ριζικάρη ή Φανιστή.

Ημερολογιακά η γιορτή αυτή βρίσκεται προς το τέλος του Θεριστή και έχει σχέση με το θερινό ηλιοστάσιο. Θεωρείται γιορτή των ξωμάχων, γιορτή του βουνού και του κάμπου. Η ελληνική παράδοση θέλει τον Άγιο ηλικιωμένο, τραχύ, αγαθό, ν' ανεβαίνει στα βουνά και να ευλογεί αγριόχορτα και βοτάνια της πλαγιάς και του βουνού και με την ευλογία του αποκτούν ευωδία και θεραπευτική δύναμη, γίνονται μαλαχτικά και γιατρεύουν πληγές. Πιο αγαπημένο και ευωδιαστό φυτό αυτήν την μέρα ο Άγιος ξεχώριζε τη ρίγανη και έτσι η γιορτή του λέγεται "Αη Γιάννη του ριγανά". Την ονομάζουν και Κλήδονα ή Ριζικάρη και συνοδεύεται από ευτράπελες δοξασίες και έθιμα που ποικίλουν κατά τόπους. Σε όλα η μεταφορά του *αμίλητου* νερού είναι το κύριο δρώμενο. Για την μεταφορά του νερού ορίζεται μια κοπέλα που προσπαθεί να αποφύγει κάθε διερχόμενο. Αμίλητη πάντα και σοβαρή, μεταφέρει το νερό σε κάποιο σπίτι και το βάζει σε ένα πήλινο αγγείο. Αμέσως μετά στο νερό έριχναν τα ριζικάρια λέγοντας όλες μαζί οι κοπέλες της παρέας συνήθως το πιο κάτω δίστιχο: *κλειδώνουμε του κλήδονα με τ' Αη Γιαννιού την χάρη - κι όποια έχει καλό ριζικό να δώσει να το πάρει*. Το ίδιο βράδυ επικρατούσε και επικρατεί το έθιμο της "Αφής των Πυρών του Κλήδονα".

Τις φωτιές αυτές σε χωριά της Βόρειας Εύβοιας τις άναβαν σε ανοικτό χώρο με ξηρά κλήματα απ' τα αμπέλια ή ξηρά κλωνάρια από δέντρα. Μόλις λαμπάδιαζαν οι φωτιές πετούσαν πάνω τους "Μάηδες", δηλαδή τα ξερά πια στεφάνια και τις ανθοδέσμες της Πρωτομαγιάς. Όλοι δε γύρω απ' την φωτιά έκαναν μια προσπάθεια να υπερπηδήσουν τις ζωνρές φλόγες. Η υπερπήδηση της φωτιάς κατά το έθιμο είχε μαγική σημασία. Πίστευαν ότι όταν πεδήσουν πάνω από τις φλόγες, θα είχαν υγεία και ευτυχία. Αφού έσβηναν οι φωτιές, η στάχτη μοιραζόταν στις κοπέλες.

Στα μέρη αυτά παλιότερα ανήμερα κατά τις απογευματινές ώρες και πάντα σε σταυροδρόμι, γινόταν η μεγάλη σύναξη από γυναίκες και γυναικόπαιδα. Μαζεύονταν γύρω από το μεγάλο αγγείο και άρχιζε η τελετή. Πρωτοστατούσε δε πάντα μια γυναίκα που ήξερε πολλά δίστιχα και απαγγέλλοντας έβγαζε από το νερό ένα- ένα τα ριζικάρια. Τότε άρχιζαν τα σχόλια, οι έπαινοι, τα γέλια, τα πειράγματα. Σε πολλά άλλα μέρη τα κορίτσια συνήθιζαν το καταμεσήμερο να σκεπάζουν το κεφάλι τους με ένα κόκκινο πανί και να πηγαίνουν σε ένα πηγάδι να σκύβουν κοιτάζοντας την γυαλάδα του νερού να δουν και να μαντέψουν ποιόν θα πάρουν.

Πολλοί ισχυρίζονται ότι οι μεγάλη δύναμη του αμίλητου νερού σχετίζεται στο ότι ο πατέρας του Προδρόμου παρέμεινε σύμφωνα με την γραφή άλαλος μέχρι να γεννηθεί ο γιός του. Πάντως ένα είναι γεγονός ότι οι περιφημες φωτιές του Αη Γιαννιού έχουν πολύ στενή σχέση με το πανάρχαιο ελληνικό έθιμο του Κλήδονα που συναντάμε στην "Οδύσσεια", στον "Προμηθέα" του Αισχύλου, αλλά και στο δευτερονόμιο της Παλαιάς Διαθήκης.